

CRVENI BARJAK

GLASILO SOCIJALNO-DEMOKRATSKE STRANKE U DALMACIJI.

Bijeda se ne ragja z zlobe kapitalista, već rgjavim socijalnim sistemom, privatnim vlasništvom; stoga mi ne propovijedamo mržnju prama osobama, ili klasi bogataša, već naprosto zagovaramo prijeku potrebu jedne socijalne reforme, koja bi za temelj ljudske zajednice postavila zadružno vlasništvo.

C. Prampolini.

Izlazi svakog 1. i 3.

u utorka u mjesec

Pojedini broj 10 filira. - Pretplata iznaša na godinu K 3'20; na pol godine K 1'60. Za inozemstvo na cijelu godinu K 6'40; na pol godine K 3'20. Pretplata se plaća unaprijed. Pisma i novci šalju se na druga F. Pazinovića u Spljetu. - Vlasnik, nakladnik i odgovorni urednik Ivan Angelicchio. - Administracija i uredništvo: Savez medju radnicima, 208. — Pučka Tiskara - D.r V. Iljadica i drugovi.

U oči rata. Lekcija dogadjaja.

Dok Rim vijeća, Sagunto pada.

Što ima svetijega, uzvišenijega, milijega, dragocijenijega do ljudskog života i sreće u porodici?

i radi rata bivaju njegova žalostna ostavština, koja nosi za sobom opet porast starih daća i novo opterećivanje u vidu poreza; vojnički tereti narastu, a što je najpogibelnije i najštetnije — upliv vojničkih krugova raste na štetu kulturnog rada i ustanova.

Radi svega toga, rat je velika nesreća za ljudsku družbu u opće, a za radni narod osobito, jer on snaša najkruće i najviše sve goleme nesretne posljedice rata.

* * *

Radnička Internacionala, koja zastupa interese napretka i kulture, a poglavito radničke interese, što može, što mora da radi da uspješno zaštititi ono što opravdava njezin opstanak?

Zaplijenjeno

Niko više od radnoga naroda nije zainteresovan oko održavanja mira. Dok mir traje industrija i trgovina se razvija; radnici mogu da uživaju one blagodati, koje daju kulturno sredjene prilike, te u istima raditi oko unapredjenja socijalne družbe i popravljanja svog stanja.

U mirno se doba razvijaju građanske potrebe; narodi sve to više ističu svoje zahtjeve prama državi, a država pod pritiskom volje naroda treba da vodi računa o toj volji i o narodnim potrebama i da im postepeno udovolji.

U mirno se doba može da provede borba za radničke interese, bilo na politickom ili na gospodarskom polju. U mirno se doba može da nametne državi pitanje radničkih penzija; reforma vojničke dužnosti; provodjanje velikih radnja u korist kolektivnosti; dotjeravanje raznih zakona, koji se odnose na građanske slobode; može se provesti reforma oporezovanja.

Možemo da ustvrdimo, da je u mirno doba država za narod, dok u protivnom slučaju možemo da ovu rečenicu okrenemo: u ratno doba narod je za državu.

Pravo građana se ukida. Pravne garancije prestaju. Pravosudje obustavlja svoju djelatnost. Ljudi i njihov posjed do potrebe moraju da se izruče državno-vojničkim potrebama. Marva i ljudi postaju sredstvo napadaja i obrane države. Zakoni i građanske vlasti ustupaju mjesto sablji.

U ratu i za ratnog vremena narod ima vazda što da izgubi; život i imanje. Pobjedi li država, ili ako biya pobjedjena, mrtvi ne ustaju: plać sirotâ, udovâ, neobradvanih roditelja, sakati i upropašćeni u ratu

sami sebi, te u goloj istini da uzgajamo naše pristaše.

Zaplijenjeno

Odgovor je jednostavan: Što bi se u onim sudbonosnim časovima moralo da izvrši, nemože da bude rezultat zaključaka zadnjeg časa, nego svijestno i naravno izvadjanje onoga što se radnim masama u običajnoj svakidanoj propagandi u srce i um usadilo.

Sistemi rada i borbe radničkih organizacija i socijalističke stranke već su poznati. Radničke organizacije smatraju se nepolitičkim skupinama radnika, dočim socijalistička stranka propagira idejale socijalne revolucije. Mase radništva su uzgojene u pretežnoj mjeri mirno: revolucionarni duh i ideja socijalizma, nisu kulturni miraz svih radnika, nego jedne male manjine radnika, dapače se mnoge organizacije diče da nemaju ništa zajedničkoga sa socijalističkom strankom.

Veći dio radnika u organizaciji gleda sredstvo e da dodje do 10 novčića više plate na dan, ali je ne smatra oružjem svojeg oslobodjenja od svake nepravice i zla. Radništvo u svojoj većini još se ne smatra borbenom politickom falangom za rušiti ovaj zlo uredjeni svijet. Radničke organizacije još nisu smatrane bedemima novog radničkog prava, pa se radnicima ta njihova nesvijest osvećuje tako,

Zaplijenjeno

Socijalistička stranka već je proglasila rat ratu — načelno.

Pred postojećom pogibelji rata, vijećao je internacionalni socijalistički kongres u Basileji, na kojemu su bili zastupani svi narodi od sviju država, i tu je morala da padne odluka što radni narod, koji slijedi krvavi barjak socijalne revolucije, mora da uradi da ga se poštedi od pokolja i gospodarske propasti.

Zaplijenjeno

Dok Rim vijeća,

Sagunto pada!

To opravdava pesimizam u naraa i gubimo nadu da bi barem ovoga puta Internacionala bila na visini teške svoje odgovornosti.

* * *

Ovo je lekcija nama, koju nam fakti udjeluju, a mi smo zvani da srčano u oči gledamo dogadjajima i da budemo iskreni

Zaplijenjeno

To je lekcija fakata! — *Dok Rim vijeta, Sagunto pada!*

Novine, ljudi i stranke.

„Kakve su novine, takav je narod; one su zrcalo narodne duše, mjerilo narodne političke zrelosti i kulturne dotjeranosti“.

Kada bi taj opći pojma i to pravilo i za Dalmaciju i kada bi se nju sudilo po „Našem Jedinstvu“, ova bi zemlja bila dostojna prezira.

Taj list hoće da igra neku ulogu u ime naroda i narodnih interesa, a tamo nije nego stovarište svake vrste reakcije. Taj list može se smatrati glasilom prekograničnih odjeka umrlih političara, umirujuće stranke i neizvjesnih interesa. Još živi, jer sigurno ima ili sam traži da igra neku ulogu u narodnom životu.

Geslo mu je: *ni desno ni lijevo, srednji put*. To u politici hoće reći: *niskim i svakim*.

Uhvatio se dinastije i Madjara kao pijani kape. Kada je izlazio cipele kakvom podvorniku austrijske kuće, ili sa dozvolom i u opreznim formama okadio gospodara Crnogore, ponosi ti se kao da je spasio ko zna koje interese i izvršio ko zna koje političko djelo.

Takove novine i takovi politički pravci rezultanta su javnog nemoralna i maškarične politike.

In medio virtus. U sredini krijepost kaže starodavni moral, koji je, ali, pun oportunizma, a jako malo krijepostan. Mi obratno kažemo: u sredini stoji licumjerstvo, himbenost, dvoznačnost, nepoštenje.

Kako je sa idejama, tako je sa strankama i s novinama. Ko stoji u sredini, taj čeka zgodan čas da se baci s jačim, da vidi gdje će ga bolje konvenirati. Stoji u sredini jer nema značajnosti da se na čisto baci desno ili lijevo.

To je vazda bila karakteristika „Našeg Jedinstva“, a i u ovim časovima ga je nečasno istakla.

Kada su bile raspuštene općine Šibenika i Splita, u prvi čas je šutio. Vidite, *in medio virtus*, a u virtuoznom listu, ti doga-

gaji nisu pobudili nikakove osjećaje: nije komentirao. Tek poslije kada je vidio što mu gospodari od gospodarevih gospodara kažu, prenio je „Smotrinu“ čorbu, a tek onda u uvodniku stao je lizati.

Dok bi lizao svoje prljavštine! ali ko ga uoblašćuje da drugoga čisti i da tuđa djela ispravlja?

Demonstracije, govori i iskazi dalmatinskih nacijonalista, po tom policijskom klepetalu, bijahu označeni kao „djela pojedinih nepromišljenih, neodgovornih, ugrianih glava“.

Niko nije protestirao. Mi imamo razloga da pitamo: Jesu li Dr. Krstelj, Dr. Drinković, Dr. Bakotić, V. Katalinić i drugi — balavci i neubrojivi ljudi?

Mi sada nećemo da rušimo idilični zagrljaj nacijonalističkih stranaka. Izabrat ćemo čas kada ćemo bezobzirno pisati. A za sada čekamo odgovor na ova pitanja:

1) Jesu li govori nacijonalističkih prvaka i djela sviju nacijonalističkih stranaka u Dalmaciji neubrojiva, ili

2) jeli neubrojivo „Naše Jedinstvo“?

Mi smo socijalni demokrati internacijonalisti, protivnici nacijonalističkih stranaka, ali otvoreno kažemo: komedijašku politiku ne trpimo; nacijonaliste želimo da budu onakovi kakovi moraju da budu, e da ih uzmognemo častiti i načelno pobijati.

Ovo što se dogodilo i što se događa u Dalmaciji u ime interesa narodnih, u ime slobodština, u ime interesa socijalizma, ne dopuštamo da se bagatelizira ili da im se značaj iskvari!

Mi smo socijalisti sa našim radom mnogo doprinijeli ovom današnjem stanju stvari, te imamo političkog računa da se to sve ne profurtimaši kao djetinjariju.

Mi hoćemo neka se u Zadru i u Beču znade da nacijonalisti u Dalmaciji a mi š njima nismo roblje; da smo ljubomorni na stečene slobode i na socijalne pravice, da će u svima nama ući svi vragovi ako nam se dira u ono na što kao narod i kao ljudi imamo pravo.

Hoćemo da se uvjere oni na visokim mjestima da možemo svi da postanemo veoma pogibeljni — ako se s nama ne postupa kao sa građanima a ne kao sa Ilotima!

Hrvatski nacijonaliste moraju da djeluju po uzastranim receptima, ako hoće da steku uvažanja, poštovanja i obzira. Dok su bili dobri, vjerni, poslušni, bijahu zlostavljeni, progonjeni i sve se radilo da ih se izbrise sa lica zemlje — na tuđu korist!

Neka budu odvažni, neka pokažu zube, pa će vidjeti da će se drugčije š njima posupati, a dosljedno i s nama.

Stari put vodi k propasti, a nov će biti trnovitiji, ali mora da se provali!

A „Naše Jedinstvo“ sjegurno govori u svoje ime, pošto prijesto i oltar mogu njemu da budu unosni ideali.

Triumf materijalizma u balkanskom ratu.

Jesi li često čitao u socijalističkim spisima ovu rečenicu: — „*Materijalističko shvatanje istorije*“?

Znaš li što se hoće da kaže tim? Da ako čovjek hoće da prouči razloge i uzroke raznih događaja u svjetskoj povijesti (zašto se nešto dogodilo) valja da svom umovanju i istraživanju udari jedan pravac i da se postavi na jedno stanovište.

Naš veliki učitelj Karl Marks stavio se

na stanovište, da su ljudski osećaji odraz interesa ljudskog. On kaže, a socijalistička nauka i mi svi smo usvojili to mišljenje, da svaki duševni pokret, bune, ratovi, imaju interesni temelj.

Takovo prosudjivanje ljudskih događaja zove se *materijalističko shvatanje istorije*.

Kao primjer navešćemo: Židovi i bezbožci koji podupiru klerikalnu stranku, ne rade to na slavu božju, nego zato što popovsko-klerikalna stanka i njezina politika najbolje brani njihove interese.

Socijalisti bi uzalud propovijedali uzvišenu nauku bratstva, mira, sloge i ljubavi među narodima kada te lijepe ideje nebi nalazile odjeka u interesima puka. Ali interesi radnoga naroda se sudaraju sa tim idejama. Prazni narodni želudci, potlačena prava narodna, trebaju takove ideje da dodju do svojih prava.

Svaka ideja je odraz želuca i kese. Neka nam se dozvoli izraz: *ljudi misle želucom i novčarkom*.

Radi toga, svaka stranka zastupa interese svojih pripadnika. Dosljedno radni narod ima svoju socijalističku stranku.

Zaplijenjeno

Evo boljeg primjera. Daje nam ga balkanski rat.

Balkanske države stupiše u rat u ime *nacijonalne misli*. Dakle u ime nečeg plemenita, u ime *čustavâ*.

Lijepo je izgledalo kako su se složile balkanske države i bok o bok borile se na bojnopolju.

Ali Srbija i Crnagora nebi se bile makle u ime srpstva, da uz to nije bilo u izgledu ugrabiti po komad zemljišta, a s njime i poreznikâ!

Isto vrijedi za Grčku i za Bugarsku.

Car Ferdinand nebi nikada proglasio rat Turskoj samo da se slavom pokrije i da udje u carigradsku crkvu Svete Sofije. Dapače, čim su materijalni njegovi interesi zahtjevali, odrekao se te zamisli i ostavio Svetu Sofiju — briga njega za njom!

Srbija i balkanske države nisu mogle da opravdaju ratni pokolj očitujući da hoće da ugrabe zemljište što turci posjeduju. Ne, moradoše se kriti iza etičkih ideja i isticati *plemenitu* namjeru oslobodjenja naroda u ime nacijonalnoga prava.

Ali gle! Čim se Srbija našla u stanju, ruši grubo to pravo, gazi taj princip nacijonalni na štetu Albanije, i kaže: „*hoću arbanašku luku, jerbo je to moj interes*“!

Eto dokaza — ne da omrazimo Srbiju, nego da dokažemo — da su jedino ili pretežno materijalni interesi koji upravljaju ljudskim djelima.

I što vidimo još? Austriju, ovu našu, ovu dobro poznatu Austriju, vidimo nju da ustaje u obranu *nacijonalne autonomije* Albanije!

Od kada je Austrija postala tako pravedna i plemenita, da je spremna za takovo načelo pravednosti rizikati jedan evropski rat?

Vraga je plemenita i pravedna! Njezini interesi je sile da bude ovakova u ovom času! Austrija misli sa želucom i novčarkom, ili bolje sa carinskom tarifom.

Što vidimo još? Vidimo Italiju, koja podupire Srbiju protiv Austrije da je ova ne uguši, isticu potrebu da Srbija ne ostane pod gospodarskim jarmom Austrije i da

ova u Srbiji ne mora da uživa osobitih trgovačkih povlastica.

Jeli plemenito to sa strane Italije? Zar je takovo stanovište zauzela radi lijepih očiju kralja Petra? Nipošto! Njoj stoji dobro da Srbija bude slobodnija u ovom pogledu, jerbo bi tada ona postala tržište gdje bi i talijanski kapitalizam mogao da se okoristi! Dakle i Italija misli sa želudcom!

Još nešto. Jeste li čitali velike talijanske novine? Sve su veličale Srbiju i simpatizirale joj. Tršćanski „Piccolo“ čak sakuplja novaca za crveni krst. Jeli to dobro i plemenito? Jest? ali sve to ne daju oni Srbiji iz ljubavi nego u ime svojih interesa protiv Austrije.

E dobro. Uvaženi jedan italijanski novinar, Gubello Memmoli, osobiti izvjestitelj lista „Giornale d'Italia“, u temeljito obrazloženim člancima, pozivlje iz Sofije italijansku žurnalistiku i publiku da budu neprijatelji i svim sredstvima da rade protiv Srba i Jugoslavena, i, kaže, Italijani moraju da budu protiv njihovog narodnog ujedinjenja i protiv srbijanske luke na Jadranskom moru. Kako to? Jeli zbilja lopov taj daroviti italijanski novinar? Nipošto! On to opravdava u ime interesa Italije!

Kao zgodan zaključak ovom prikazu navesti nam je što novine kažu, a u što mi vjerujemo: saveznici Bugari i Grci, u osvojenom Solunu, za dlaku da se ne zarate.

Kako bi to bilo učinilo slabi utisak! Sav onaj idejalizam, sva ona ljepota njihove slobode i uspjeha bilo bi okaljano i pokriveno sramotom!

Ali k vragu idejali i obziri! Grci su osvojili Solun, a to peče, to žale Bugari! Oni bi se sad poklali za oteti ga Grcima!

Što ćete? I Bugari i Grci misle sa računicom, novčarkom i zeludcom!

Triumf je to materijalizma! Neka nam nacijonalističke bleke ne dolaze govoriti o idejama i osjećajima, koji da tobože slave slavlje u ovom ratu. Otimačina i apetiti su tu u manje odvratnom ruhu!

Sve to ide u prilog našeg socijalističkog znanstvenog načina proučavanja i prosudjivanja svijeta, naime istoričkog materijalizma.

Oskrabajmo sve ideje, sve programe, sve stranke, i prikazaće nam se goli interes. Mi s naše strane to očitujemo — i dokazujemo.

Ko želi rat?

Ko želi rat, to strašno krvoproliće množine ljudi; crninu tolikih majka, žena, djece? Ubijstvo tolikih hranitelja, bijedu goru od prije rata? Ko želi nesnosne državne terete, toli pogoršane iza kobna rata? — Prepuštamo odgovor profesoru pariškog univerziteta Charles Richetu:

„Kaže se, da je Solon, kad je uveo ustav u Atenu, odredio, da se svakoga, koji kakovnu promjenu predloži, odvede sa uzetom oko vrata u Agoru, da ga se odmah vješa, ako predloženu promjenu ne odobri volja puka...“

Proputajmo sada kroz gradove, sela, varoši, luke, tvornice, gostione i kućerke siromašaka. Hvala brzim prometlima može se to danas obaviti, od Bordeauxa i Saragosa, te Madrida, Marsilie, Rima, Genua, Hamburga Berlina, Beča i dalje, u samih par tjedana. Pitajte tada seljake, radnike, težake, šumare, kovače, rudare, ribare, tka-

oce, gostioničare, kojega god jezika i zanata, od kojega koji za život privredj uje, i viditi ćete, da ćete uvijek i svuda u pogledu rata ili mira dobiti jednaki odgovor. Svi upravo žedjaju za mirom. Bilo da su rodjeni u Brotanji ili Kölnu, Flandriji ili Bavarskoj, Švicarsku ili Pijemontu. Skotskoj ili Danjskoj — svima je odvratan rat. Pa bili oni neznam kako nekulturni, jedno ipak znadu: da je rat yeliko zlo.

Zaplijenjeno

Raspust općina Šibenika i Spljeta.

Austrijska vlada dala je raspustiti općine Spljeta i Šibenika. Stisnutih zubi kaže da je to učinila s toga što su te općine postale središte nepoćudne joj narodne politike.

Nismo ludi da bi protestovali. Konstatujemo: Austrija pripoznaje pravo Hrvatima da živu i da se razvijaju samo kako njoj stoji dobro. Pripoznaje im sposobnost za samoupravu samo kada pjevaju *Bože živi*.

Sa ovim pitanjem valja biti na čistu. Što se danas radi s Hrvatima, vremenom bi se moglo dogoditi i nama. Kažemo *moglo bi se*, jerbo mi smo neki štof, koji se ne da krojiti kako ko hoće!

Zaplijenjeno

Svega toga kao socijalisti ne trebamo za dobro upravljati općinskim imanjem! A pošto narod sa glasom ima u svojim rukama svoju sudbinu, rešpektirajući svačije osjećaje, ima pravo barem u svojoj općini da živi svojom dušom!

Ovi kriteriji neće moći da udju u tupe glave naših političkih komesara, ali ovo je naše pravo u koje se samo silom može da dira. A sila vazda na jednoj strani ne stoji!

Sa ovim rivendiciramo svakomu pravo da radi za svoje političke idejale, u koje se ne može da dira, jerbo pripravljaју intervenciju Europe.

U Europi smo i mi! Hoćemo da radimo makar za republiku, a to nije zločin; na to nam temeljiti zakon daje pravo — i porezi koje plaćamo državi da u ime svačije, svima to pravo i mogućnost štiti.

A općina je mala republika.

Akordi i disonanse u balkanskom intermezu u Dalmaciji.

— Kirkilis osvojen; osvojen Lüle-Burgas, pa i Monastir; opkoljeno Drinopolje i Skadar; Bugari pred Carigradom a Srbi primiču se ka moru — to su vijesti sa bojišta.

— Velike demonstracije i puno večernjih demonstracija u Dalmaciji za balkanske pobjednike; raspuštene općine Spljeta i Šibenika; pomireni, fuzionisani pravaši, narodnjaci i demokrati; veliko narodno vijeće *monstre* u Zadru; izkazi simpatija i solidarnost ostalih općina sa raspuštenim, — to su vijesti sa dalmatinske političke močvare...

Dakle „gadovi“, „lupeži“, „politički banditi“, „izdajice narodne stvari“, „furešiti“ (i kako bi se još ono sve uzajamno nazivahu demokrati i pravaši) pomiriše se i postadoše „braća“.

Nemaju više potrebe od stranačkog programa, pa ga daleko od sebe odguraše, jer je preteški teret nositi ga na sebi kada se hoda bez znati gdje se ide i koji im je pravi put.

Kazaćemo odmah: nikada nijesmo cijenili domaću politiku i političke joj stranke, ali nismo bili tako smjeli u podcjenjivanju protivnikâ, da bi ih smatrali kadrima da se onako mizerno podnesu kao što u ovom momentu!

Dalmatinsko javno poprište već se može da savršeno usporedi sa kazalištem, a politički prvaci pravim komedijantima.

Koliko smo ih puta vidili u zavadi i krvavoj mržnji sa onim istim ljudima s kojima su se poslije ljubili, a zapanjenoj publici kao pri svršetku jedne komedije rekli bi: „što ćete? griješili smo.“

Dakle stranačke i socijalne borbe su luksus? A čemu dosadašnja kampanja protiv „crnaca“, popova, „izilica“?

Čemu varanje težaka sa težačkim pitanjem?

Kako im obraz može da podnese što su iz luksusa vabili i radnike u neke hrvatske žute Mandičeve organizacije, čiji je Jankov bio pokrovitelj?

Sve je to bilo za luksus? Sve je to bilo neiskreno? Za sve to gospoda nisu osjećali potrebu, a radili su samo da zavaraju narod; samo da imaju firmu, pokrivalo, izliku za svoje političko komedijastvo?

Što se tiče izdajstva i prevare radništva, gospoda nisu uspjela, jer smo mi tu i znali smo da izdajice naroda raskrinkamo. Što se ostaloga tiče, dobro je da se sami raskrinkaju! Dobro je da sami sa svojim arapskim skokovima u politici i sa svojom bezobraznošću reknu da su varali narod...

Kongres zidarskih radnika na Jugu.

(Nastavak)

Nakon govora druga Petejana, i nakon što se je stišla bura odobravanja koja je okrunila njegov govor, drug Gabrieli poda izvješće

nadzornog odbora i izjavi, da je nadzorstvo našlo sve račune u redu. I zato predlaže da se izvješće jednoglasno primi. Presjednik otvori debatu o izvješću, kojoj su sudjelovali drugovi Indrijo (Pulj), Zrinski (Zadar), Kamenšek (Ljubljana), Lasić (Vrtojba), Lević i Ariosa (Trst), Pozato (Tržić), Medeot (Muča), Majsner (Beč). Svi su se slagali u tvrdnji, da je drug Petejan sve učinio, što je bilo u mogućnosti za procvat organizacije. Nadalje su izrazili i preporučili razne želje pojedinih podružnica (grupâ), koje neka tajništvo u buduću uzme više u obzir. Nato se prima jednoglasno izvješće tajnika.

Pri drugoj točki dnevnog reda *Organizacija i agitacija*, govorio je drug Petejan, koji je prije zagovarao disciplinu u organizaciji. Podružnice se moraju držati zaključaka svezinih zborova i pokrajinskih kongresa. Sistem zidarske organizacije u Austriji je čisto demokratski. Pokrajinska zastupstva i podružnice imaju u agitaciji i borbi potpunu slobodu. Sveza (Savez) daje podružnicama nekoliko od svake marke; a tim prihodom podružnice moraju da uzdržavaju svu agitaciju i plaćaju svoje ljude, koji nisu ovisni od Centrale, već od podružnica dotičnoga kraja, koji ih plaća. Stoga je potrebno da podružnice imaju dobro na vidu svoje dužnosti i svoje odgovornosti!

Zatim kaže kako se je agitiralo dosta, ali ne toliko koliko bi bilo trebalo. Traži uzrok tome. Do sada su podružnice utjerivale 4 helera od svake prodane marke, a centrala 2 hel. To je do danas dostajalo i još imamo 2735 Kruna pretička ali to zato jer je k tome doprinosila klesarska organizacija 80 Kr. mjesečno. Ali danas smo — kaže — sami a sa prvim septembra imamo još jednoga organizatora više.

Naravno je, da troškovi znatno rastu. Potrebno je stoga da oslije unaprijed podružnice više doprinosaju ako hoće da se iznosi potrebna i zahtjevana agitacija. Zato predlaže da se povisi doprinos za tajništvo za jedan heler po marki, to jest od 4 na 5 helera. Nadalje je potrebno da se sedmični doprinosi plaćaju prema zahtjevima pravilnika. Po pravilniku sa moraju plaćati doprinosi u istoj visini s visinom minimalne plaće u dotičnom kraju: ako je minimalna plaća od 40 hel. na sat, za organizaciju se plaća 40 hel. na tjedan, ako je plaća od 50 hel. na sat plaća se 50 hel. na tjedan i tako dalje. Čim je viša minimalna plaća, tim su viši sedmični članski doprinosi. Kod nas se organizacije nisu toga držale, već su plaćale znatno niže članarine, nego su u istinu minimalne plaće. Novom godinom mora se to lijepo urediti. Ništa zato ako za čas izgubimo kog člana. Kapitalisti se pripravljaju i organiziraju što bolje, e da uzmognu obraniti svoje kapitalističke interese (što su stekli na žuljevima radnika. Op. sl.). Isto tako moraju da se i radnici organizuju. Visoki članski doprinosi nisu nikada škodili organizaciji. Svijesni radnik znade i shvaća vrijednost organizacije. Dokle su zidari u Austriji plaćali po 20 ili 30 hel. na tjedan organizacija je brojila tek 10 hiljada članova. Danas, kad se plaća po 60 i 80 hel. na tjedan, imamo preko 35.000 članova! Zidari su razumjeli, da čim više plaćaju za organizaciju, tim više od nje mogu zahtjevati i tim više su moćni. Zato moramo upozoriti naše zidare o potrebi i koristi viših članarina.

Nadalje je govorio o gibanju zidara u god. 1913. Na Jugu ćemo imati novom godinom velikih gibanja po Dalmaclji, te u Opatiji i Piranu.

(Slijedi).

Strukovni pregled.

Velevažne odredbe.

Dajemo na znanje svim strukovnim organizacijama u Spljetu, da je megjustrukovno vijeće, na svojoj sjednici od 4 tek. mj. zaključilo, da je dužnost svake organizacije u Spljetu:

I. Da odašalje po jednog delegata na megjustrukovne sjednice, tako da vijeće može lakše nadzirati i imati u očevidnosti rad strukovnih organizacija.

II. Delegat, koji zastupa svoju struku, treba da nju izvjesti o svom radu i da prima uputo; tako će svaka organizacija biti upućena u rad Vijeća.

III. Delegat mora redovito izvješćivati svoju organizaciju o zaključcima Medjustrukovnog Vijeća, i njih se strogo držati.

IV. Opominju se one struk. organizacije, koje još ne su izabrale svoga delegata, neka te učine čim prije.

V. Strukovne organizacije moraju svakog mjeseca održavati barem jednu redovitu skupštinu sviju članova, i njih izvjestiti i izvješćivati o financijskom i ostalom stanju organizacije.

VI. Ako koja struka treba govornika na svoju skupštinu, treba da se obrati medjustrukovnom vijeću, a to najkašnje tri dana prije skupštine, uz najavu dotičnog dnevnog reda.

VII. Na ovakovu strukovnu sjednicu ili skupštinu ima pravo prisustvovati po jedan član medjustr. vijeća.

VIII. Svaka organizacija mora da daje jedan put na mjesec na pregled blagajničke knjige megjustr. vijeću, radi kontrole, reda, nadzora i napretka.

IX. Organizacija, koja se ne bi htjela držati ni poštivati bilo koji od spomenutih zaključaka, megjustr. vijeće ne bi za nju preuzelo ma bilo koju odgovornost.

Megjustrukovno Vijeće radničkih struk. organizacija u Spljetu.

Neka klesarski radnici ne putuju u Pučišće. Tamo je pokret.

Neka pekari ne putuju u Split. U Spljetu je sada pokret kod poslodavca Calebotte za uveđenje sedmične plate, kao što je drugamo, do čim poslodavac hoće da ih i nadalje plaća mjesečno.

Iz drvodjelske organizacije u Spljetu primamo ovo:

Sjednicom 28/9 bi imenovan novi presjednik, a to s razloga, što se je drug Krsto Gojun zahvalio, pošto, po pravilniku, ne mogoše da kao poslodavac zastupa struku. Po izjavi Kontrolnog Odbora, koji je pregledao knjige i rad, nadjeno je sve u najboljem redu. Ne možemo drugo, već da mu damo absolutorium, po kojem mu tačno zahvaljujemo za njegov mnogo-godišnji marljivi rad u korist naše stranke.

Uprava.

Spljetski vijesnik.

Predavanja. Po inicijativi Skupa Socijalističke Omladine, u srijedu na večer, tačno u 8 sati, održaće se jedno predavanje, i to: *Uloga mladih socijalista u radničkom pokretu.*

Ovo je prvo predavanje od čitavog niza veoma interesantnih i poučnih predavanja koje će naš drug Jerko Dorbić održati.

U narednom broju donijet ćemo čitav program koji obuhvaća sve grane socijalnih znanosti.

Ovo je pravi dogogjaj i pravo kulturno

slavlje, na koje, nadamo se, neće izostati ni mladi ni „stari“ socijalisti. Tom većom radošću donosimo ovu vijest što se ove kolosalne zadaće primio drug Dorbić, čija je osobita kompetencija u socijalnim znanostima svakome već poznata, te nam daje mogućnost da uživamo na hrvatskom jeziku ono, što je časnii privilegij drugih naroda.

..

Iste konferencije drug Dorbić je spreman držati bilo u hrvatskom ili talijanskom jeziku i na strani.

Pozor brijački radnici! Dajemo do znanja kolegama, da je Spljet zatvoren za brijačke radnike.

Uprava organizacije.

Šibenske vijesti.

Primamo jedan dopis iz Krapnja, u kome se seljaci tuže da ih fratar O. Pere Milišić gona po sudu, a da to dokažu pozivlju se na Tanfaru Miju, koga je fratar činio oglobiti sa 10 Kruna.

U ovim danima, kad popovi propovijedaju „mir ljudima na zemlji“, oni ne samo da to ne slijede neg laćaju se sredstava kojih se stidi svaki obični čovjek, koji ne želi da ga narod naziva krvopijom i doušnikom.

Taj fratar prodao je seljanima Ivi Kabriću i Luki Berganu neke zemlje i u taj naslov primio 60—70 kapare, ali

Zaplijenjeno

sada

čujemo da se je popišmanio.

Božić se približuje, fratar će se tog dana uspeti na crkvenu katedru i bestidno će propovijedati, da ne valja činiti drugome ono što nije drago sebi da se učini.

ZAPLIJENJENO